

Вікторія Цимбрило

ІНТЕРВ'Ю З ВІКТОРОМ СІЛЬЧУКОМ

Віктор Якович Сільчук – перекладач, майстер усного перекладу (послідовного і синхронного), викладач англійської мови, сьогодні перекладає для Міжнародної академії правоохоронних органів у Будапешті.

Ви перекладали для багатьох організацій, зокрема, ОБСЄ, ООН, ЄС, ФБР. Якого виду перекладами Ви займаєтесь зараз та у яких країнах працюєте?

Зараз я перекладаю для Міжнародної академії правоохоронних органів у Будапешті, заснованій ще президентом Клінтоном, яка цього року святкує своє двадцятиріччя. Вперше я приїхав у Будапешт десяти років тому, вдруге – три роки потому, а з листопада 2012 р. регулярно приїжджаю сюди на курси, які тривають по декілька тижнів, а раз на рік проходжу курс тривалістю сім тижнів. Також раз на рік приїжджаю на курси у Варшаву, де перекладаю на російську для Східної Європи, зокрема для вчителів з демократії. Специфіка моєї роботи полягає в тому, що кожного вечора я отримую та ретельно переглядаю презентації на тему, якій буде присвячене наступне заняття (наприклад, сьогодні тема була пов'язана з біологічною та хімічною загрозами). Для того, щоб переклад був якісним, мені доводиться глибоко ознайомлюватись із кожною темою.

Чи займаєтесь Ви, крім усного, письмовим перекладом, і який для Вас цікавіший?

Для тренінгу, яким я зараз займаюсь, інколи роблю письмовий переклад. Минулого року брав участь у проєкті, який проводила Британська рада. Перекладав українською та російською мовами посібник, який спрямований на те, щоб допомогти неповносправним людям або людям з інвалідністю (зараз політкоректніше вживати саме фразу “люди з інвалідністю”) стати соціально- та політичноактивними членами суспільства та заохотити їх до участі у розгляді й вирішенні гострих і важливих проблем, що стоять перед державою та владою. Я зробив перший чорновий варіант, який опрацювали та відредагували наші експерти-редактори. Раніше не дуже любив перекладати письмово, але зараз мені це дедалі більше подобається, і, якщо є час, я охоче беруся за письмовий переклад.

Чи займаєтесь Ви наукою?

Був період, коли я займався наукою в аспірантурі. Всі проєкти, до яких я був залучений, надзвичайно цікаві. Я часто та з радістю приймаю запрошення від різних навчальних закладів провести зустрічі та прочитати лекції. У спілкуванні зі студентами розповідаю про випадки зі своєї перекладацької практики, оскільки живий реальний досвід – це те, що найбільше цікавить аудиторію. Я часто наводжу приклади слів та фраз, які просто неможливо перекласти, або розповідаю про найпоширеніші помилки під час синхронного перекладу. Власних спостережень у мене чимало, тому мене неодноразово закликали: “Записуй все, це тягне на дисертацію”.

Із якими труднощами Ви стикалися за час своєї практики?

Однією з найбільших проблем є темп мовлення та акцент, який у кожної людини автентичний. Ознака якісного синхронного перекладу – це влучність, точне та доступне відтворення змісту. Тому дуже важливо бути компетентним у тій сфері, в якій пере-

кладаєте. Потрібно кожного разу ретельно готуватись до перекладу, особливо, якщо переклад тематичний. Я особисто компетентний у питаннях політики, релігії, історії та спорту (зокрема футболу). Іноді, перекладаючи на курсах, я навіть можу посадити лектора і сказати: “Відпочинь, я продовжу” (*сміється*). Звичайно, знати і перекласти все просто неможливо, але попередні знання дуже допомагають у наступних проектах. А от хімія і медицина не належать до сфери моїх інтересів, хоча знання у цій царині вкрай вживлі та необхідні.

Як набути досвіду у сфері перекладу та навчитись його застосовувати у подальших проектах?

Науково обгрунтовано, що для того, щоб довести щось до автоматизму, потрібно осмислено (наголошує) зробити це в середньому двадцять разів. Наприклад, тема вибухівки для мене відносно нова, і, скільки б я не готувався, не вивчав її, я все одно не почуватимуся впевнено в цій сфері, допоки не набуду перекладацького досвіду у цьому питанні. Під час перекладу багато тем перегукуються між собою, в кожному новому проекті застосовуються попередні знання. Також важливо бути компетентним у подіях, які відбуваються у світі, потрібно багато читати та розвиватися всебічно.

Я знаю, що, крім перекладача, Ви працювали ще й викладачем. Яка з цих професій Вам більше до вподоби?

Я викладав на кафедрі англійської філології в ЛНУ ім. Івана Франка. Потім склав іспити TOEFL та IELTS, за шкалою ECTS отримав оцінку “А”, проте вже через тиждень за іронією долі зі мною не продовжили контракт в університеті, і я втратив роботу. Це були доволі скрутні часи, нічим навіть було за житло заплатити. Тоді до мене почали звертатись студенти зокрема, з англійської філології, які хотіли підготуватись до складання іспитів міжнародного зразка. На той час практично ніхто до цих тестів не готував, і поступово у мене з'явилося багато студентів. Зараз я зробив невеличку перерву, проте сподіваюсь, що у майбутньому повернуся до викладання.

Якими рисами повинен володіти успішний перекладач?

Перш за все потрібно бути трудоголіком та бути готовим чимось жертвувати заради успішної кар'єри. Також дуже корисними є ерудиція та обізнаність у багатьох сферах життя. Потрібно постійно розширювати свій кругозір, йти в ногу з часом та ніколи не зупинятись, бо коли вважаєш, що знаєш все, то дуже легко потрапити у пастку. Адже в нас час, час глобалізації та технічного прогресу, у мові осідає багато неологізмів. Тому потрібно бути в тренді, постійно слідкувати за змінними процесами та тенденціями розвитку мови, підвищувати кваліфікацію, співпрацювати з колегами та переймати позитивний досвід.

Ваша робота вимагає багато зусиль та концентрації уваги, як Ви абстрагуєтесь та відпочиваєте від роботи?

Я – футбольний фанат, раніше для мене вікенд не був би вікендом, якби я не приділив часу футболу. Зараз у мене з'явилося нове хобі – плавання. Для перекладача такий вид спорту – ідеальний спосіб відпочити та розрядити мозок. Я перестав дивитись телебачення та намагаюся уникати будь-яких суспільних заходів під час роботи, оскільки вони лише втомлюють. Натомість, на користь завжди піде прогулянка чи вечір у вузькому колі людей.

Якими іноземними мовами, крім англійської та російської, Ви володієте?

Я з ще з дитинства люблю і захоплююся польською мовою. Під час роботи в Польщі почав прислухатись до цієї мови, вникати у тонкощі. У мене навіть неодноразово виникало бажання піти на навчання у польську мовну школу та знову відчувати себе студентом.

Чи були під час Вашої практики якісь курйозні чи смішні моменти, які неможливо згадувати без усмішки?

Таких моментів було багато. Більшість із них були пов'язані з тим, що хтось щось недочув або з тим, що інше значення слова знав лише носій мови. Найчастіше це було пов'язано із вживанням власних назв. Інколи лектор навмисно говорить нісенітницю, для того щоб зняти напруження та втому аудиторії. Публіка спершу буває не готовою до таких поворотів і лише потім розуміє, що це було зроблено навмисно. Тому перекладачам потрібно вміти пристосовуватись до таких форс-мажорних ситуацій. Людський фактор у перекладі відіграє надзвичайно важливу роль.

Які поради та настанови Ви дали б майбутнім перекладачам?

Передусім ви повинні бути готовими, що доведеться дуже багато працювати. Професія перекладача-синхроніста дуже виснажлива, тому потрібно навчитися правильно розподіляти свої сили, бути гнучким та мобільним. Ще я раджу студентам розпочинати здобувати перекладацький досвід якомога швидше і робити це на волонтерських засадах. Це допоможе вам подолати головну та найпоширенішу проблему, з якою стикається перекладач-початківець, – страх зробити помилку, звучати та виглядати непереконливо чи невпевнено. Крім того, волонтерський досвід допоможе вам заявити про себе, налагодити зв'язки та здобути репутацію, яка згодом почне працювати на вас, а це запорука успішного працевлаштування та кар'єрного зросту. Мене дуже часто запитують “How do you market yourself?”, так ось завдяки тому, що я почав перекладати ще в студентські роки та завжди намагався бути відповідальним та обов'язковим, мені ніколи не доводилось шукати собі роботу чи рекламувати себе. Робота завжди знаходила мене сама.